

Fig. 64.
Opgang og Støttemure
ved Familiegravsted.

i de siste år søkt rettet på ved å omgi de enkelte gravkvartal med hekker og beplantninger. Likeså er en gått i gang med en del leplantning til beskyttelse mot stormen.

Fra 1938 er linjegravstederne utlagt som gressplener. I disse kvartal begravnes fortløpende, idet ingen gravplass reserveres. På de enkelte grave kan oppsettes trækors eller gravsten, med en maksimumstørrelse av 80×60 cm., henholdsvis for høide og bredde. Foran gravmæle kan graveieren tilplante et bedd i en størrelse av 50×50 cm. — Gressplenens klippes hver uke av kirkegårdens folk. Nødvendig vatning skjer ved hjelp av vandspreedere.

Et gravkapell er bygget på denne kirkegård og ble tatt i bruk i 1928. Det er oppført av huggen granitt (råkopp). I 1938 ble i kapellbygningen innrettet og tatt i bruk et krematorium. Samtidig ble et mindre urnegravsted anlagt.

Det har her i byen i de senere år vært glædelig å spore en øket forståelse for en bedre kirkegårdskultur.

Hylke Kirkegaard — en lille men virkningsfuld Ændring

Arkitekt S. Fritz, M. D. A.

Fig. 65.
Parti ved Hylke Kirke.

Hvor er egentlig Kirken og Kirkegaardens følsom.

En Kirkegaard, hvis Gange og Gravsteder er sirlige, kan faa et sjuaket Præg, hvis Hegn og Bevoksninger omkring Kirkegaardens er forsømt. De smaa Arealer helt ind mod Kirkebygningen («Trekantene») har ofte faaet Lov til at ligge uden Tanke for, at netop det er Steder, hvor Øjet let fanges og hvor Upaapasselighed ødelægger meget, mens til Gengæld Nænsomhed og Forstaaelse skaber øget Glæde. Den »Trekant«, som Fotografiet viser, er fra Hylke Kirke: Til det brede romanske Skib er mod Vest bygget et smallere

gotisk Taarn — en spidsbuet Portals øverste Parti ses (Dørens nederste Del er tilmuret) og mod Syd et Vaabenhus. Her stod før en 3—4 forvoksede, tørre, halvtudgaaede, stedsegrønne Buske bag en forsoomt Tjørnehæk. Det var grueligt, — men kan ses mange Steder endnu — dog ikke mere i Hylke. Gartner *Lund*, Hylke, og Kirkens Graver har Æren for det bløde

og festlige Arrangement, der for et Par Aar siden blev udført, og som kun kostede knap 60 Kr. Hæk og Buske ryddedes, Jorden behandlede, og Bjørnegræs, Contoneaster og Spiræa er de faa, men gode Virkemidler. Der er en festlig Virkning mellem Vaabenhusets røde, vejrbidte Tegl, de kalkede Mures forskellige Materialekarakter og den lave Vegetation.

En minderig, 800-aarig kirkegaard i Aarhus By

Stadsgartner *L. Sandberg*

»Vore Kirkegaarde« for januar 1947 indeholdt en ledende artikel: »Hvor længe er der Gravfred?«, der mundede ud i ønsket om, at der vil blive arbejdet paa, at vore kirkegaarde og gravfreden paa dem ikke bliver tidsbegrænset eller afhængig af de borgerlige myndigheder.

Det er et ønske, alle kan tilslutte sig; men at der ogsaa findes kirkegaarde, der fra gammel tid og helt op til vore dage er blevet bevaret helt eller delvis, er *Sct. Olufskirkegaard* i Aarhus et eksempel paa.

Sct. Olufskirkegaard, der er jævnaaldrende med den nu nedbrudte Sct. Olufs kirke, ligger i den ældste del af Aarhus ud mod kysten. Saavel nord som syd for kirkegaarden er der fundet sager fra vikingetiden, altsaa i den ældste middelalder.

Kirken nævnes først 1203, da den af biskop *Peder Vagnsen* skænkes til katedralen, men kirken, og dermed kirkegaarden, er ældre. I 1849 blev der paa Orø fundet et relikviarkors af guld, i hvis indskrift ogsaa Kong *Oluf* nævnes. Oluf var helgenkongen, der blev Nordens største helgen, efter at han var faldet ved Stiklestad 29. juli 1030. Det fundne kors maa efter sin stilform henføres til tiden før 1100, og ved dette fund er dyrkelsen af Kong Oluf som helgen i denne periode fastslaaet. Der er saaledes mulighed, ja, vel ogsaa sandsynlighed for, at kirkegaarden kan føres tilbage til denne tid, og

dens alder kan under alle omstændigheder fastslaaes til at være mellem 800 og 900 aar.

I 1180 døde *Hellig Niels*, eller som hans mere højtidelige navn lyder: *Sct. Nicolaus*, der var en uægte søn af Kong Knud, der var *Valdemars* medkonge.

Der fortælles, at den hellige Niels blev begravet paa Olufs kirkegaard, og at der rejstes et trækors ved graven. Det skulde senere være fornyet af en mand ved navn *Tuko*, der tre nætter i træk hørte en stemme, der bød ham gøre et kors af godt træ og opstille det paa den grav, hvor Hellig Niels legeme hvilede.

Historisk uangribelig er denne beretning dog ikke, idet den hellige Niels blev begravet i den trækirke, der var den nuværende Domkirkes forgænger, men mindet om Niels er alligevel nær forbundet med Olufs kirkegaard.

Havet, der tid efter anden tog en bid af kirkegaarden, har i 1791 været særlig graadig og bortskyllet et parti af den østlige del af kirkegaarden, hvor kirken laa, og hvor det oprindelige kors for Hellig Niels var anbragt.

Domkirken bekostede derfor i 1797 opstillingen af et monument paa den vestlige del »til Minde om den paa Sct. Olufs Kirkegaard begravede Prinds Niels«.

Dette monument afløstes i 1847 af et granitkors, som paa byens bekostning blev